

การแปลคำภาษาอาราเมคที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่เป็นภาษาจีน

ณัฐเสกข์ นาคสัทธ¹

Received: May 30, 2024

Revised: September 17, 2024

Accepted: November 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปลคำศัพท์ภาษาอาราเมคที่ปรากฏในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่เป็นภาษาจีน โดยใช้กรณีศึกษาจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับแปลภาษาจีน ฉบับยูเนียน ภาคพันธสัญญาใหม่ ผลการศึกษาพบว่าพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับแปลภาษาจีนมีรูปแบบการแปลคำศัพท์ภาษาอาราเมคที่ปรากฏท่ามกลางบริบทภาษากรีก 4 รูปแบบ ได้แก่ การแปลแบบถ่ายทอดเสียงและอธิบายความหมายตามต้นฉบับภาษากรีก การแปลแบบถ่ายทอดเสียงโดยไม่อธิบายความหมายใด ๆ การแปลแบบถ่ายทอดเสียงและเพิ่มคำอธิบายความหมายซึ่งไม่ปรากฏในต้นฉบับภาษากรีก และการแปลโดยความหมายและไม่ถ่ายทอดเสียง เมื่ออภิปรายเปรียบเทียบกับหลักการในการแปลคัมภีร์ที่ระบุว่ายึดถือความถูกต้องตามต้นฉบับ พบว่าการแปลคำภาษาอาราเมคในพันธสัญญาใหม่มีรูปแบบและมาตรฐานการแปลหลากหลาย ไม่ยึดติดกับหลักการเดียว แต่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแปลตามความเหมาะสมของเนื้อหาและบริบท

คำสำคัญ: ภาษาอาราเมคในพันธสัญญาใหม่, ภาษาจีน, การถ่ายทอดเสียง, การแปลภาษาจีน, การแปลคัมภีร์ทางศาสนา

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: natthasakenaksit@gmail.com

Translation of Aramaic Words in the New Testament Bible into Chinese

Natthasake Naksit²

Received: *May 30, 2024*

Revised: *September 17, 2024*

Accepted: *November 14, 2024*

Abstract

This article aims to study the translation of Aramaic words appearing in the New Testament of the Bible into Chinese. Using a case study from the New Testament of Chinese translation of the Bible (Chinese Union Bible), the research found that the Chinese translation of the Bible has four main forms of translation for Aramaic words among the Greek text of the New Testament; Transliteration with an explanation of meanings according to the original text, Transliteration without any meaning explained, Transliteration with an explanation of meanings which do not appear in the original text, and Translate only the meaning of the words. Comparing with the principles of translating scriptures that indicate that they adhere to the original's accuracy, it has been found that the translation of Aramaic words in the New Testament has a variety of translation standards. Not only one principle, but adjust translation format to suit the content and context.

Keywords: New Testament Aramaic, Chinese, transliteration, Chinese translation, religious text translation

² Affiliation: Chinese Studies Center, Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University

E-mail: natthasakenaksit@gmail.com

1. บทนำ

1.1 พระคริสตธรรมคัมภีร์และภาษาที่ใช้เขียน

พระคริสตธรรมคัมภีร์หรือพระคัมภีร์ เป็นคัมภีร์ทางศาสนาของศาสนาคริสต์ โดยเป็นการบันทึกเรื่องราวคำสอนของพระเจ้าในรูปแบบของงานเขียนด้านประวัติศาสตร์ วรรณกรรม กวีนิพนธ์ และระเบียบข้อบังคับตามหลักศาสนาและศาสนพิธี รวมถึงวัตรปฏิบัติอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นค่านิยมที่คริสตชนพึงยึดถือและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ คริสตชนมีความเชื่อกันว่าพระคัมภีร์นี้เขียนขึ้นตามการดลใจจากพระเจ้า จึงเรียกพระคัมภีร์ว่า “พระวจนะของพระเจ้า” หรือ “คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์” ฯลฯ โดยพระคัมภีร์นั้นแท้จริงแล้วไม่ได้ถูกเขียนขึ้นในคราวเดียวทั้งหมด แต่เป็นการรวบรวมและนำเอกสารทางศาสนาหลายชุดมาประกอบกัน กล่าวได้ว่าเป็นคัมภีร์ย่อย ๆ หลายเล่มรวมกันเป็นเล่มใหญ่ โดยคัมภีร์ย่อยแต่ละเล่มมักมีการเชื่อมโยงความหมายและเนื้อความเข้าด้วยกันราวกับว่ามีผู้เขียนคนเดียวกัน ทั้งที่บางเล่มมีระยะเวลาในการเขียนต่างกันถึง 1,000 ปี ทั้งนี้ พระคริสตธรรมคัมภีร์ประกอบด้วยคัมภีร์ย่อยจำนวน 66 เล่ม ซึ่งสามารถจัดองค์ประกอบคัมภีร์แต่ละส่วนได้เป็น 2 ภาค คือ ภาคพันธสัญญาเดิม (39 เล่ม) และภาคพันธสัญญาใหม่ (27 เล่ม) (Sinchai, 2007, p. 9)

นอกจากการแบ่งเป็นภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่แล้ว พระคัมภีร์ในแต่ละภาคยังสามารถแบ่งหมวดหมู่ย่อยลงได้อีก สำหรับหมวดหมู่ย่อยของพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมจะแบ่งได้เป็น 5 หมวด ได้แก่ หมวดเบญจบรรณ 5 เล่ม หมวดประวัติศาสตร์ 12 เล่ม หมวดกวีนิพนธ์ 5 เล่ม หมวดผู้เผยพระวจนะใหญ่ 5 เล่ม และหมวดผู้เผยพระวจนะน้อย 12 เล่ม และภาคพันธสัญญาใหม่จะแบ่งได้ 5 หมวดเช่นกัน ได้แก่ หมวดพระธรรมกิตติคุณ 4 เล่ม หมวดกิจการ 1 เล่ม หมวดจดหมายฝากของอัครทูตเปาโล 13 เล่ม หมวดจดหมายฝากทั่วไป 8 เล่ม และหมวดวิวรณ์ 1 เล่ม (Sinchai, 2007, p. 9)

ในประเด็นด้านภาษาต้นฉบับของพระคัมภีร์นั้น พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมส่วนใหญ่เขียนด้วยภาษาฮีบรู และมีบางบทในบางเล่มที่เขียนด้วยภาษาอารามะค ในขณะที่ภาคพันธสัญญาใหม่เขียนด้วยภาษากรีก ดังนั้น การแบ่งภาคพระคัมภีร์ยังสามารถแบ่งตามภาษาที่เขียนได้อีกด้วย คือคัมภีร์ภาษาฮีบรู (และอารามะคเป็นบางส่วน) แทนพันธสัญญาเดิม และคัมภีร์ภาษากรีกแทนพันธสัญญาใหม่ โดยการเขียนต้นฉบับพระคัมภีร์นั้นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประวัติศาสตร์โบราณของกลุ่มคนอิสราเอลและชาติพันธุ์ในพื้นที่โดยรอบ คัมภีร์ภาษาฮีบรูเป็นคัมภีร์กลุ่มแรกที่ถูกเขียนขึ้นโดยใช้ภาษาฮีบรูซึ่งเป็นภาษาแม่ของคนอิสราเอล เพื่อสร้างอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวกันท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่ต่างความเชื่อและต่างภาษากันอย่างกว้างไกลตาม การผสมผสานทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่ออาณาจักรอิสราเอลและอาณาจักรยูดาห์ล่มสลายในช่วงศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตกาล ประชาชนที่ถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลยในต่างแดนมีความจำเป็นต้องรับเอาภาษาต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในช่วงเวลานี้เองที่ภาษาอารามะคซึ่งมีสถานะเป็นภาษากลางในภูมิภาคเอเชียตะวันตกโบราณเริ่มเข้ามามีบทบาทในการบันทึกพระคัมภีร์ โดยพระคัมภีร์เล่มที่ถูกเขียนขึ้นในช่วงเวลานี้มักมีบางส่วนที่บันทึกเป็นภาษาอารามะค เช่น เอสรา 4:8-6:18 และ 7:12-26 ดาเนียล 2:4-7:28 และยังปรากฏประปรายในพระธรรมเล่มอื่น ๆ เช่น ปฐมกาล 31:47 (ปรากฏคำภาษาอารามะคเพียง 2 คำ ท่ามกลางเนื้อความภาษาฮีบรู) และเยเรมีย์ 10:11 (Van Pelt, 2011, p. x) ซึ่งอิทธิพลของภาษาอารามะคทำให้ภาษาฮีบรูค่อย ๆ ตายลงไปจากชีวิตประจำวันและกลายสถานะเป็นภาษาที่ใช้ทางด้านศาสนาเท่านั้น ส่วนภาษาที่ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันกลายมาเป็นภาษาอารามะค

ในช่วงศตวรรษที่ 4 ก่อนคริสตกาล อเล็กซานเดอร์มหาราชได้พิชิตดินแดนทั่วโลกตะวันตกโบราณ และนำเอาภาษาและวัฒนธรรมกรีกเข้าไปฝังรากในดินแดนใต้ปกครองทั้งหลาย ทำให้ภาษากรีกมีสถานะเป็นภาษากลางของพื้นที่ที่รับวัฒนธรรมกรีกในยุคต่อมา โดยภาษากรีกมีบทบาทในหลายด้านของสังคม รวมไปถึงด้านพระคัมภีร์ที่มีการแปลพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมจากต้นฉบับภาษาฮีบรูและอารามะคให้เป็นภาษากรีก ซึ่งคือพระคัมภีร์ฉบับเซปทัวจินต์

ในศตวรรษที่ 1 ที่ผู้เขียนพันธสัญญาใหม่เริ่มต้นการบันทึกเรื่องราวของพระเยซู ภาษากรีกมีสถานะเป็นภาษาสากลของโลกโบราณ (ถึงแม้ว่าจะอยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิโรมัน แต่ภาษากรีกมีอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าภาษาละตินมาก) พระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่จึงเขียนเป็นภาษากรีก ซึ่งเป็นภาษากรีกคอยเน (Koine Greek)³ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เรื่องราวของพระเยซูเป็นที่แพร่หลายและเข้าถึงผู้คนได้มากที่สุด การเขียนพันธสัญญาใหม่จึงมุ่งเน้นผู้อ่านที่หลากหลายและเป็นสากล ต่างจากพันธสัญญาเดิมที่มุ่งเน้นผู้อ่านที่เป็นคนชนชาติเดียวกันเท่านั้น ซึ่งจากลักษณะการเขียนต้นฉบับพระคัมภีร์โดยใช้ภาษาที่ต่างกันถึง 3 ภาษานี้ สมาคมพระคริสตธรรมไทยได้ให้ความเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า “การเขียนพระคัมภีร์จึงมีพัฒนาการจากการใช้ภาษาท้องถิ่น (ฮีบรู) ไปสู่ภาษากลางที่แพร่หลาย (อารามิคและกรีก) โดยมีวัตถุประสงค์ให้พระคัมภีร์เข้าถึงผู้คนได้ในวงกว้างและสอดคล้องกับบริบทยุคสมัย” (Admin_M, 2023)

1.2 ภาษาอารามิคท่ามกลางบริบทภาษากรีกของพันธสัญญาใหม่

พระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ทั้งหมดเขียนด้วยภาษากรีกคอยเน แต่พื้นฐานเรื่องราวและสาระสำคัญด้านหลักศาสนาม้วนมีพื้นฐานมาจากบริบทวัฒนธรรมชาวยิว ซึ่งในยุคคริสตศักราชนั้น ชาวยิวในดินแดนปาเลสไตน์ใช้ภาษาอารามิคในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทำให้ภาษาอารามิคมีสถานะเป็นภูมิหลังทางวัฒนธรรมให้กับต้นฉบับพระคัมภีร์ที่เขียนเป็นภาษากรีก และบ่อยครั้งที่ผู้เขียนพันธสัญญาใหม่เลือกที่จะบันทึกคำพูดของพระเยซูและพวกสาวก รวมถึงคำสอนอื่น ๆ และบางครั้งก็เป็นชื่อบุคคลหรือสถานที่ โดยมีการปะปนคำภาษาอารามิคลงไปในข้อความภาษากรีก ทำให้พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่หลายตอนมีองค์ประกอบของภาษาอารามิคปะปนอยู่

หนึ่งในวลีภาษาอารามิคที่เด่นชัดที่สุดในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ คือคำว่า $\text{Ελωι ελωι λεμα σαβαχθαυ}$ “...เอโลอี เอโลอี ลามา สะบักธานี...”⁴ (มก. 15:34ข) ซึ่งเป็นคำตรัสสุดท้ายของพระเยซูบนไม้กางเขน ตามที่บันทึกในพระกิตติคุณมาระโก คำว่า σαβαχθαυ สะบักธานี⁵ เป็นคำภาษาอารามิค ܫܒܚܬܐܢܝ [šəvaqtʰani:] แปลว่า “พระองค์ทรงทอดทิ้งข้าพระองค์” ซึ่งข้อความนี้มีที่มาจากพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม ในพระธรรมสดุดี 22:1ก ความว่า “พระเจ้าข้า พระเจ้าข้า ไฉนทรงทอดทิ้งข้าพระองค์เสีย?...” อย่างไรก็ตาม เมื่อตรวจสอบข้อความต้นฉบับภาษาฮีบรูของพระธรรมสดุดี พบว่าคำภาษาฮีบรูที่แปลว่า “ทรงทอดทิ้งข้าพระองค์” นั้นใช้คำว่า שָׁזַו [šazavtʰa:ni:] ซึ่งอ่านว่า “อะซับทานี” แตกต่างจาก “สะบักธานี” ที่ปรากฏในพระธรรมมาระโก ซึ่งคำนี้เป็นคำภาษาอารามิคที่มีความหมายเดียวกันกับ “อะซับทานี” ในภาษาฮีบรู ทั้งนี้การแทรกข้อความภาษาอารามิคระหว่างตัวบทบรรยายที่เป็นภาษากรีก ทำให้ผู้เขียนจำเป็นต้องเขียนคำอธิบายเพิ่มเติมควบคู่ไปด้วย ดังที่ปรากฏว่า “...แปลว่า “พระเจ้าของข้าพระองค์ พระเจ้าของข้าพระองค์ ทำไมพระองค์ทรงทอดทิ้งข้าพระองค์” (มก. 15:34ค) ซึ่งมีส่วนช่วยให้ฉบับแปลต่าง ๆ สามารถแปลข้อความนี้ออกมาได้

³ “คอยเน” ในภาษากรีกแปลว่าทั่วไปหรือสามัญ (Ezra, 2005, p. 2) ซึ่งหมายถึงภาษากรีกที่ใช้กันทั่วไปในโลกโบราณ ในพื้นที่ที่มีการรับและสัมผัสกับอารยธรรมกรีก และเนื่องจากอารยธรรมกรีกแพร่กระจายในหลายพื้นที่ของโลกตะวันตกโบราณ ทำให้ภาษากรีกมีสถานะเหมือนเป็นภาษากลางที่โลกตะวันตกโบราณใช้สื่อสารกัน

⁴ ข้อความภาษากรีกในส่วนนี้ ผู้เขียนอ้างอิงจากพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ภาษากรีก ฉบับสมาคมพระคริสตธรรมสากล (UBS GNT5) ซึ่งมีการปรับแก้การสะกดคำว่า λεμα จากเดิมคือ λαμμα ดังนั้น การถ่ายทอดเสียงที่สอดคล้องกับฉบับนี้จึงควรเป็น “เลมา” อย่างไรก็ตาม พระคัมภีร์ฉบับแปลภาษาไทยที่อ้างอิงเนื้อหาในส่วนนี้ยังคงเก็บการถ่ายทอดเสียงแบบดั้งเดิมว่า “ลามา” ไว้ ผู้เขียนจึงขออนุญาตที่จะไม่แก้ไขข้อความในพระคัมภีร์ แต่เพิ่มคำอธิบายถึงความแตกต่างทางเสียงไว้ในเชิงอรรถแทน

⁵ เสียงอักษร β หากอิงตามระบบเสียงภาษากรีกปัจจุบัน ควรอ่านออกเสียงเป็นเสียงฐานริมฝีปาก-ฟัน เสียงดแทรก ก้อง [v] ซึ่งจะสอดคล้องกับเสียงอ่านของภาษาอารามิคด้วย อย่างไรก็ตาม การสะกด “สะบักธานี” เป็นการถ่ายทอดเสียงที่ปรากฏในพระคัมภีร์ ผู้เขียนจึงขออนุญาตไม่แก้ไขข้อความในพระคัมภีร์ แต่เพิ่มคำอธิบายถึงความแตกต่างทางเสียงไว้ในเชิงอรรถแทน

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่าคำภาษาอารามะทุกคำที่ปรากฏในพันธสัญญาใหม่จะได้รับการระบุความหมายไว้โดยผู้เขียนต้นฉบับ บางครั้งคำภาษาอารามะก็ปรากฏขึ้นมาลำพังท่ามกลางบริบทโดยรอบที่เป็นภาษากรีกทั้งหมด โดยไม่มีการอธิบายใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น ὁ δ' ἄν εἴπη τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. “...ถ้าใครพูดกับพี่น้องอย่างเหยียดหยาม คนนั้นจะต้องถูกนำไปยังศาลสูงให้พิพากษา...” (มธ.5:22ข) ต้นฉบับภาษากรีกใช้คำว่า “อย่างเหยียดหยาม” ด้วยการทับศัพท์คำภาษาอารามะ ܠܩܐ [re:qa:] เป็น ῥακά [rakʰa] ความหมายดั้งเดิมในภาษาอารามะหมายถึง “ว่างเปล่า” เชื่อมโยงถึงหัวสมองที่ว่างเปล่า ใช้เป็นคำเหยียดหยามในทำนองว่าโง่เขลาหรือสติไม่ดี⁶ แต่เมื่อปรากฏท่ามกลางบริบทภาษากรีกจะพบว่า คำว่า “ῥακά อย่างเหยียดหยาม” นี้ไม่สามารถคาดเดาความหมายได้เลย หากไม่ได้ค้นหาจากต้นทางที่เป็นภาษาอารามะ ซึ่งจะส่งผลต่อการแปลพระคัมภีร์เป็นอย่างมาก หากไม่สามารถค้นหาต้นทางของความหมายดั้งเดิมได้ ดังนั้น การสืบค้นภาษาอารามะในพันธสัญญาใหม่จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการทำความเข้าใจตัวบทดั้งเดิม และเพื่อจะดำเนินการแปลได้อย่างเหมาะสม

ภาษาอารามะที่ทับซ้อนอยู่ท่ามกลางบริบทภาษากรีกในพันธสัญญาใหม่จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า เมื่อมีการแปลพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ไปเป็นภาษาอื่น ๆ ภาษาปลายทางเหล่านั้นจะมีการจัดการภาษาอารามะที่ทับซ้อนอยู่เหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง โดยเฉพาะกับภาษาจีนซึ่งมีลักษณะทางภาษาที่แตกต่างจากภาษาต้นทางทั้งกรีกและอารามะอย่างชัดเจน ทั้งในด้านระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ การศึกษาการแก้ปัญหาภาษาอารามะที่ทับซ้อนอยู่ในภาษากรีกของผู้แปลพระคัมภีร์เป็นภาษาจีนจึงเป็นสาระสำคัญที่น่าจับตามอง และสามารถเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้รูปแบบการแปลเหล่านี้กับการแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาอื่น ๆ ต่อไป

1.3 ประวัติการแปลพระคริสตธรรมคัมภีร์เป็นภาษาจีน

พระคัมภีร์มีประวัติการแปลกันมาอย่างยาวนาน โดยฉบับแรกสุดที่มีการแปลพระคัมภีร์เท่าที่ค้นพบได้ในปัจจุบันคือฉบับเซปทัวจินต์ ซึ่งเป็นการแปลคัมภีร์พันธสัญญาเดิมจากภาษาฮีบรูเป็นภาษากรีก⁷ (แปลในช่วง 300-200 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ทั้งนี้ยังมีการแปลข้ามภาษากันอีกหลายครั้งในช่วงการเผยแผ่ศาสนายุคแรก ๆ

สำหรับการแปลพระคัมภีร์มาเป็นภาษาจีนนั้น พบว่ามีบันทึกเกี่ยวกับ “ศาสนาจิ้งเจี้ยว” (景教) โดยกล่าวถึงการเผยแผ่ศาสนาที่มาจากต้าฉิน (大秦) (อาณาจักรโรมัน) ในสมัยจักรพรรดิถังไท่จง (唐太宗) (ค.ศ. 781) แต่ก็ไม่ได้มีการแพร่หลายของศาสนาแต่อย่างใด (Liu, 2008, p. 78)

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 13 ได้มีครูสอนศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาเผยแผ่ศาสนาอีกครั้ง ในยุคนี้นี้ระบบการแปลคัมภีร์ที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก แต่การแปลส่วนใหญ่ล้วนแปลโดยผู้แปลชาวต่างชาติ ซึ่งไม่ได้มีความเข้าใจถ่องแท้ในบริบทวัฒนธรรมจีน ประกอบกับหลักการแปลของผู้แปลในยุคดังกล่าวมุ่งเน้นการยึดความเคารพต่อต้นฉบับเป็นหลัก ทำให้คัมภีร์ที่แปลออกมาในยุคนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยม อีกทั้งบางฉบับยังเลือกแปลบทที่มีเนื้อหาทางศาสนศาสตร์อย่างเข้มข้น จึงไม่สามารถเผยแพร่เข้าสู่สังคมจีนได้มากนัก (Liu, 2008, p. 78)

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 19 การเดินทางทางทะเลเริ่มมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า โลกตะวันตกกับโลกตะวันออกใกล้ได้มีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น การประกาศศาสนาจึงเริ่มมีความจริงจังมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้น การแปลพระคัมภีร์จึงรุ่งเรืองมาก

⁶ ในฉบับแปลเก่า ๆ พบว่าคำนี้แปลว่า “อ้ายโง่” (Thailand Bible Society, n.d.-1)

⁷ การแปลพระคัมภีร์ฉบับเซปทัวจินต์ออกมา สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของภาษากรีกต่อชุมชนชาวฮิวอย่างชัดเจน ซึ่งฉบับแปลนี้มีคณะผู้แปลร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก อย่างน้อยก็ต้องมี 70 คน อันเป็นที่มาของชื่อฉบับว่า “เซปทัวจินต์” (Septuagint) ซึ่งเป็นชื่อตามภาษาละติน แปลว่า “เจ็ดสิบ” การแปลเป็นหมู่คณะเช่นนี้ยังเป็นวิธีแปลแบบเดียวกับฉบับยูเนียนของภาษาจีนซึ่งใช้ในการศึกษาอีกด้วย

ในยุคนี้ ในช่วงเวลาเพียง 100 ปี (ค.ศ. 1819-1919) มีพระคัมภีร์แปลจีนออกมาทั้งหมด 9 ชุดด้วยกัน โดยมีการแปลหลากหลายสำนวนและรูปแบบ ทั้งแปลเป็นภาษาจีนโบราณแบบแผน (深文言) ภาษาจีนโบราณประยุกต์ (浅文言) และภาษาจีนสนทนาทั่วไป (白话文) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันโดยทั่วไปในยุคนั้น ๆ โดยในยุคนี้มีผู้แปลพระคัมภีร์สองท่านที่เป็นต้นแบบการวางรากฐานการแปลคัมภีร์แบบสมัยใหม่ให้กับคนรุ่นหลัง คือ มาร์ชแมนและมอร์ริสัน (Marshman & Morrison) โดยฉบับของมาร์ชแมนตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1822 และได้รับการยอมรับว่าเป็นพระคัมภีร์ฉบับแปลภาษาจีนเล่มแรกที่ครบถ้วนที่สุดของโลก (คือมีครบ 66 เล่ม) ส่วนฉบับของมอร์ริสันก็เป็นฉบับที่แปลได้เข้ากับบริบทของสังคมจีนมากที่สุดทั้งนี้ เพราะมอร์ริสันได้ว่าจ้างให้เพื่อนชาวจีนช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของฉบับแปล ทั้งในด้านภาษา ไวยากรณ์ และการใช้คำ รวมไปถึงการนำเสนอบริบทคริสเตียนให้เป็นที่เข้าใจสำหรับสังคมจีน ทำให้คัมภีร์ฉบับมอร์ริสันได้รับความนิยมในหมู่คริสเตียนชาวจีนเป็นอย่างมาก

จากช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ได้เริ่มมีการแปลพระคัมภีร์โดยผู้แปลชาวจีน ได้แก่ หลินเซียน (林纤) และเหียนฟู (严复) โดยเหียนฟูถือหลักการแปลพระคัมภีร์ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการแปลงานด้านวรรณกรรม จึงมุ่งเน้นการใช้ภาษาแบบวรรณกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาวรรณกรรมยุคก่อนราชวงศ์อื่น อย่างไรก็ตาม พระคัมภีร์ฉบับแปลจีนที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือฉบับยูเนียนภาษาราชการ (Chinese Union Bible) หรือที่ภาษาจีนเรียกว่า “กวางฮว่าเหอเหอ เป็น” 《官话和合本》 (เรียกโดยย่อว่า ฉบับเหอเหอ เป็น 《和合本》) หมายถึงคัมภีร์ฉบับร่วมกันแปล ซึ่งเป็นการแปลร่วมกันของนักแปลต่างชาติและนักแปลชาวจีน คณะแปลยึดความถูกต้องของเนื้อหาเป็นหลักในการดำเนินการแปล ใช้เวลาแปลทั้งสิ้น 13 ปี ผ่านกระบวนการตรวจทานและแก้ไขอยู่หลายครั้ง ในท้ายที่สุดก็ได้พระคัมภีร์ฉบับแปลจีนที่มีความหมายชัดเจน ชัดคำ มีภาษางดงามและเหมาะสมกับบริบทของผู้อ่านชาวจีนมากที่สุด (Liu, 2008, p. 79) พระคัมภีร์ฉบับนี้จึงเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ทั้งยังได้รับการยกให้เป็นแบบอย่างของวรรณกรรมภาษาจีนสมัยใหม่อีกด้วย

1.4 การแปลภาษาอารามะคที่ท่ามกลางบริบทภาษกรีกของพันธสัญญาใหม่ให้เป็นภาษาจีน

เนื่องจากต้นฉบับพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่เขียนด้วยภาษกรีกและอักษรกรีกทั้งหมด องค์ประกอบที่มาจากพื้นฐานแนวคิดและสังคมแบบยิวที่อยู่ในรูปของคำศัพท์และวลีภาษาอารามะคจึงปรากฏในรูปของการถ่ายทอดเสียงเป็นอักษรกรีกทั้งหมด ดังนั้น การที่ต้นฉบับพระคัมภีร์ภาษกรีกถูกนำไปแปลเป็นภาษาอื่น ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาในการแปลว่าควรจะแปลคำภาษาอารามะคที่ปรากฏทับซ้อนอยู่อย่างไร สำหรับกรณีพระคัมภีร์แปลภาษาจีนฉบับ Chinese Union Bible 1919 ระบุว่าใช้ต้นฉบับ 3 ชิ้นในการแปลเป็นภาษาจีน ได้แก่ เอกสารมาโซเรติก (Masoretic Text) สำหรับการแปลพันธสัญญาเดิมจากภาษาฮีบรูและภาษาอารามะค พระคัมภีร์ฉบับเทคตุส รีเซปตุส (Textus Receptus) สำหรับการแปลพันธสัญญาใหม่จากภาษากรีก และพระคัมภีร์ฉบับคิงเจมส์ (King James version) ในการเทียบเคียงความหมายจากภาษาอังกฤษ (You, 2019)

การแปลคำและวลีภาษาอารามะคที่ทับซ้อนอยู่ในต้นฉบับพระคัมภีร์ที่เป็นภาษกรีกทั้งหมด ซึ่งบ้างก็มีความหมายภาษกรีกที่ผู้เขียนดั้งเดิมระบุไว้ และบ้างก็ปรากฏขึ้นมาลำพังโดยไม่มีคำอธิบายให้เข้าใจความหมายได้ เมื่อมีการแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาจีน ผู้แปลจึงจำเป็นต้องมีวิธีการในการแก้ไขปัญหานี้ในแบบเฉพาะตัว เมื่อพิจารณาควบคู่กับการยึดความถูกต้องของเนื้อหาเป็นหลักในการแปล ทำให้การแปลภาษาอารามะคในพันธสัญญาใหม่นั้นเป็นประเด็นที่ควรค่าแก่การศึกษาเพื่อพิจารณาแนวทางการแปลของผู้แปลชาวจีน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการแปลคัมภีร์ในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์

ศึกษาการแปลคำภาษาอารามะเป็นภาษาจีนจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ฉบับแปลภาษาจีน ฉบับยูเนียน

3. ขอบเขตการวิจัย

คำศัพท์ภาษาอารามะที่ปรากฏท่ามกลางบริบทของภาษากรีกในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาใหม่ จำนวน 7 คำ โดยใช้พระคัมภีร์ต้นฉบับภาษากรีก Textus Receptus (Scrivener, n.d.) และใช้พระคัมภีร์แปลภาษาจีนฉบับ Chinese Union Bible 1919 (Chinese Bible, n.d.)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

กำหนดขอบเขตการวิจัยและดำเนินการนับจำนวนและระบุคำที่จะใช้ในการวิจัยจากต้นฉบับภาษากรีก ซึ่งประกอบด้วยคำภาษาอารามะ จำนวน 7 คำ เรียงลำดับตามตัวอักษร จากนั้นจึงเปรียบเทียบกับฉบับแปลภาษาจีน ในระดับคำต่อคำ เพื่อพิจารณารูปแบบในการแปลต่าง ๆ ว่ามีวิธีการแก้ไขปัญหาคำที่ซับซ้อนของภาษาอารามะที่อยู่ท่ามกลางบริบทภาษากรีกอย่างไร แล้วจึงสรุปภาพรวมวิธีการแปลที่พบและอภิปรายผลการศึกษา

5. ทบทวนวรรณกรรม

การแปลเป็นกระบวนการเปลี่ยนถ่ายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งให้ตรงกับความหมายดั้งเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งเนื้อหาการสื่อสารและรูปแบบของเนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามประเภทของงานแปล เช่น การแปลงานด้านศาสนา ย่อมแตกต่างกับการแปลด้านสื่อบันเทิง หรือแม้แต่ในงานแปลประเภทเดียวกันก็ยังมีความแตกต่างกันได้ เช่น การแปลวรรณกรรมร้อยกรองกับการแปลวรรณกรรมร้อยแก้ว ที่ต่างก็มีรูปแบบการแปลแตกต่างกันตามความเหมาะสมในแต่ละด้าน (Kanokporn, 2011, p. 3) สำหรับการศึกษาการแปลภาษาอารามะในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่เป็นภาษาจีนนั้น จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานแปลร้อยแก้วซึ่งเป็นประเภทงานเขียนด้านศาสนา มีรูปแบบการแปลมาตรฐานการแปล และหลักเกณฑ์ที่เฉพาะตัวมากมาย อาจเน้นหนักไปที่การแปลแบบถ่ายถอดเสียง เนื่องจากต้นฉบับกรีกนั้นมีการแปลแบบถ่ายถอดเสียงมาจากภาษาอารามะโดยตรง

การแปลงานเขียนด้านศาสนาเป็นภาษาจีนมีประวัติยาวนาน และมีมาตรฐานการแปลที่พัฒนาต่อเนื่องมาโดยตลอด ตั้งแต่การแปลแบบตามพยัญชนะ ยึดตามต้นฉบับ และรักษาข้อความเดิมไว้มาก ทำให้งานแปลเหล่านั้นค่อนข้างเป็นอุปสรรคต่อผู้อ่าน เพราะมีรูปแบบสำนวน ไวยากรณ์ และการนำเสนอภาษาที่แตกต่างจากรูปแบบของภาษาจีน ภายหลังจึงเริ่มมีการ

แปลแบบสนามแปล คือมีผู้แปลหลายฝ่ายร่วมงานกัน จากการร่วมงานกันของคณะแปลและมีการผสมผสานระหว่างการแปลโดยอรรถและแปลตามพยัญชนะขึ้น การแปลพุทธคัมภีร์และงานด้านศาสนาจึงเจริญสูงสุดในสมัยราชวงศ์สุย-ถัง (隋唐) ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานการแปลให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด ผู้แปลที่มีชื่อเสียงที่สุดคือพระเสวียนจิ้ง (玄奘) หรือพระถังซำจั๋งที่ได้สร้างมาตรฐานใหม่ในการแปล คือการปรับเปลี่ยนกลวิธีการแปลตามความเหมาะสม ไม่ยึดติดที่วิธีการแบบใดแบบหนึ่ง นำเสนอความในภาษาเดิมให้อยู่ในภาษาแปลโดยยึดถือความถูกต้องและเหมาะสม และมีเทคนิคการแปลต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนประเภทคำ เพิ่มความ ทอนความ และการเรียงลำดับคำใหม่ ซึ่งมาตรฐานและเทคนิคการแปลของท่านยังคงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในปัจจุบัน (Kanokporn, 2011, pp. 8-9)

สำหรับการถ่ายทอดเสียงนั้นมีมาตรฐานที่ค่อนข้างรัดกุม คือการใช้อักษรของภาษาหนึ่งในการกำกับระบบเสียงของอีกภาษาหนึ่ง โดยทั่วไปมักปรากฏในการแปลชื่อและคำศัพท์เฉพาะต่าง ๆ (Natthasake & Chatuwit, 2022, p. 28) ดังนั้นการแปลข้อความภาษาอารามะคที่ต้นฉบับภาษากรีกของพระคัมภีร์ได้ใช้วิธีการถ่ายทอดเสียงไว้แล้วนั้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้การถ่ายทอดเสียงปะปนลงไปด้วย เพื่อรักษาอัตลักษณ์และรูปแบบการนำเสนอตามอย่างต้นฉบับ อย่างไรก็ตามด้วยความจำกัดของระบบเสียงและระบบอักษรจีนทำให้การถ่ายทอดเสียงต้องมีการปรับแต่งลักษณะบางประการของเสียงอ่านให้สอดคล้องตามอย่างระบบเสียงและระบบอักษรจีน จึงอาจมีการเพิ่มหรือลดพยางค์และหน่วยเสียงจากข้อความต้นฉบับในภาษาต้นทาง

6. ผลการศึกษา

6.1 Αββᾱ

Αββᾱ คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 3 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม 3 เล่ม ได้แก่ มก.14:36, โรม. 8:15 และ กท.4:6 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการแปลคำว่า Αββᾱ

	ภาษากรีก ⁸	ภาษาจีน ⁹	ภาษาไทย ¹⁰
มก. 14:36	καὶ ἔλεγεν, Αββᾱ , ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.	他说, 阿爸, 父阿, 在你凡事都能。求你将这杯撤去。然而不要从我的意思, 只要从你的意思。	พระองค์ทูลว่า “ อับบา (พ่อ) ทุกสิ่งเป็นได้สำหรับพระองค์ ขอโปรดให้ถ้วยนี้เลื่อนพ้นไปจากข้าพระองค์เถิด แต่อย่าให้เป็นไปตามใจปรารถนาของข้าพระองค์ แต่ให้เป็นไปตามพระทัยของพระองค์”
โรม. 8:15	οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα	你们所受的 不是 奴仆的心, 仍旧害怕。所受的	เพราะว่าพระวิญญาณที่พระเจ้าประทานมานั้นจะไม่ทรงให้ท่านเป็นทาส ซึ่งทำให้ตกในความกลัวอีก แต่พระวิญญาณจะ

⁸ ข้อความพระคัมภีร์ภาษากรีก คัดลอกจากพระคัมภีร์ Textus Receptus (Scrivener, n.d.)

⁹ ข้อความพระคัมภีร์ภาษาจีน คัดลอกจากพระคัมภีร์ Chinese Union Bible 1919 (Chinese Bible, n.d.)

¹⁰ ข้อความพระคัมภีร์ภาษาไทย คัดลอกจากพระคัมภีร์ พระคัมภีร์ฉบับมาตรฐาน 2011 (Thailand Bible Society, n.d.-2)

	υιοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ , ὁ πατήρ.	乃是儿子的心，因此我们呼叫 阿爸 ，父。	ทรงให้ท่านมีฐานะเป็นบุตรของพระเจ้า โดยพระวิญญาณนั้นเราจึงร้องเรียกพระเจ้าว่า “ อับบา (พ่อ)”
กท.4:6	ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξέπεμψεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ.	你们既为儿子，神就差他儿子的灵，进入你们（原文作我们）的心，呼叫 阿爸 ，父。	และเพราะท่านทั้งหลายเป็นบุตรแล้ว พระองค์จึงทรงใช้พระวิญญาณแห่งพระบุตรของพระองค์ เข้ามาในใจของเราร้องว่า “ อับบา (พ่อ)”

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการแปลที่ปรากฏ พบว่าในต้นฉบับภาษากรีกมีการใส่คำแปลภาษากรีกควบคู่กับคำว่า **Ἀββᾶ** เสมอ คือจะมีการเติมคำว่า **ὁ πατήρ** (แปลตามตัวว่า The Father) ต่อท้ายทุกครั้ง และฉบับแปลภาษาจีนก็เพิ่มข้อความ คือคำแปลความหมายว่า 父 (บิดา) เสริมลงไปด้วยเช่นกัน ทั้งที่คำว่า 阿爸 (พ่อ) มีความหมายเป็นคำที่ใช้เรียกพ่ออยู่แล้ว แต่ด้วยความซื่อสัตย์ต่อต้นฉบับ ฉบับแปลภาษาจีนจึงเลือกที่จะใช้ 阿爸 ถ่ายถอดเสียง **Ἀββᾶ** และใช้คำว่า 父 แปลความหมายคำว่า **ὁ πατήρ** ในกรณีนี้การแปลคำว่า **Ἀββᾶ** จึงเป็นการถ่ายถอดเสียง อย่างไรก็ตาม คำว่า 阿爸 ที่ผู้แปลเลือกใช้ก็มีความหมายว่า (พ่อ) เช่นกัน ดังนั้น การแปลคำนี้จึงมีลักษณะของการแปลแบบถ่ายถอดเสียงผสมการแปลความหมาย

6.2 Ἐφφαθά

Ἐφφαθά คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 1 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม มก.7:34 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการแปลคำว่า Ἐφφαθά

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
มก. 7:34	καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά , ὃ ἐστι, Διανοίχθητι.	望天叹息，对他说， <u>以法大</u> ，就是说，开了吧。	แล้วพระองค์ทรงพระพักตร์ดูฟ้าสวรรค์ ถอนพระทัยและตรัสกับคนนั้นว่า “ <u>เอฟฟาธา</u> ” แปลว่า “จงเปิดออก”

คำว่า Ἐφφαθά เป็นการถ่ายถอดเสียงคำภาษาอาราเมคคำว่า ܐܦܬܚܐ [ʔəpʰɑːθɑh] ซึ่งมีรากคำคือ ܦܬܚ [pʰɑːθɑh] แปลว่า “จงเปิด” โดยต้นฉบับภาษากรีกได้อธิบายความหมายไว้ว่า ὃ ἐστι, Διανοίχθητι. (จงถูกเปิด-which is be opened) ซึ่งภาษาจีนใช้วิธีการแปลถ่ายถอดเสียงกับคำภาษาอาราเมค โดยถ่ายถอดเสียงจากการถ่ายถอดเสียงของภาษากรีกอีกทอดหนึ่ง ส่วนความหมายนั้นภาษาจีนแปลแยกไว้ต่างหากแบบเดียวกับที่ภาษากรีกเขียนแยกไว้

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการถ่ายถอดเสียงภาษาอาราเมคของภาษากรีก ซึ่งพบว่ามีความคลาดเคลื่อนมาก คำดั้งเดิมในภาษาอาราเมคคือ ܐܦܬܚܐ [ʔəpʰɑːθɑh] มีส่วนเติมหน้า (prefix) ܦܬ [pʰθ] เพื่อช่วยบ่งบอกมุมมองของกริยาว่า เป็นกริยาที่บ่งบอกว่าประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (passive voice) ซึ่งมีส่วนช่วยในการคาดเดาความหมายของคำเป็นอย่างมาก การถ่ายถอดเสียงจึงควรถ่ายถอดเสียงตัวสะกดของพยางค์ในส่วนเติมหน้านี้ ซึ่งควรถ่ายถอดเสียงเป็น Ἐθφαθά จึงจะตรงตามภาษาอาราเมคมากกว่า พิจารณาได้ว่ากริยาถ่ายถอดเสียงในภาษากรีกนั้นเกิดการกลืน

เสียงระหว่างพยัญชนะขึ้น และเสียงพยัญชนะต้นของพยัญชนะถัดมาคือ **กฏ** [p^hα:θah] เป็นเสียงเน้นหนัก เนื่องจากมีจุด Dagesh¹¹ ปรากฏอยู่ในตัวอักษร **๖** ทำให้อักษร **๖** ต้องออกเสียงหนักเป็นเสียงกัก พ่นลม [p^h] ด้วยเหตุนี้ หน่วยเสียงนี้จึงกลมกลืนเสียงตัวสะกดท้ายพยัญชนะของพยัญชนะ [ʔeθ] เข้าไปทั้งหมด และถ่ายทอดเสียงเข้าสู่ระบบเสียงภาษากรีกโดยใช้อักษร **φ** 2 ตัวซ้อนกัน กลายเป็นคำว่า 'Εφφαθα ดังที่ปรากฏในต้นฉบับภาษากรีก และเป็นต้นทางให้กับฉบับแปลต่าง ๆ รวมทั้งภาษาจีนด้วย

ในส่วนของความหมายนั้น ฉบับแปลภาษาจีนแปลความหมายคำนี้ว่า 开了吧 (เปิดเถอะ-let's open) ซึ่งความหมายอาจไม่ได้ตรงกับความหมายที่ภาษากรีกอธิบายไว้คือ **Διανοίχθητι** ซึ่งมีความหมายว่า “จงเปิด” อย่างไรก็ตาม คำนี้เป็นกริยาออกคำสั่ง และอยู่ในรูปของคำกริยาประเภทยกริยาออกคำสั่ง (imperative) รากคำจริงของคำนี้ในภาษากรีกคือ **διανοίγω** ประกอบมาจากหน่วยคำ **διὰ** (ผ่าน/ทะลุปรุโปร่ง-through) และคำว่า **ανοίγω** (เปิด-open) ทำให้ **διανοίγω** แปลความหมายตามรากคำได้ว่า “เปิดกว้าง” ประกอบกับส่วนเติมท้าย **θητι** ที่บ่งบอกว่าเป็นกริยาที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (passive voice) ดังนั้น ความหมายอันครบถ้วนของ **Διανοίχθητι** ควรจะเป็น (จงถูกเปิดออกอย่างกว้าง-be opened widely) ภาษาจีนหากแปลให้ครบถ้วนเช่นนี้อาจต้องแปลเป็น 被开通吧! (ถูกเปิดทะลุปรุโปร่ง-be opened thoroughly)

6.3 **μωμων**

μωμων คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 4 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม มธ.6:24 ลก.16:9 ลก.16:11 และ ลก.16:13 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการแปลคำว่า **μωμων**

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
มธ. 6:24	οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μωμων .	一个人不能事奉两个主。不是恶这个爱那个，就是重这个轻那个。你们不能又事奉神，又事奉 玛门 。（玛门是财利的意思）	“ไม่มีใครเป็นข้าสองเจ้า บ่าวสองนายได้ เพราะว่าเราจะชังนายข้างหนึ่งและรักนายอีกข้างหนึ่ง หรือเราจะนับถือนายฝ่ายหนึ่ง และดูหมิ่นนายอีกฝ่ายหนึ่ง ท่านทั้งหลายจะรับใช้พระเจ้าและ เงินทอง พร้อมกันไม่ได้
ลก. 16:9	καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μωμων τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.	我又告诉你们，要借着那不义的 钱财 ，结交朋友。到了钱财无用的时候，他们可以接你们到永存的帐幕里去。	เราบอกท่านทั้งหลายว่า จงทำตัวให้มีมิตรสหายด้วย เงินทอง อธรรม เพื่อที่ว่าเมื่อสูญเสียมันไปแล้ว เราจะได้ต้อนรับท่านไว้ในที่อาศัยตลอดไป
ลก. 16:11	εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μωμων πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;	倘若你们在不义的 钱财 上不忠心，谁还把那真实的钱财托付你们呢。	ดังนั้น ถ้าพวกท่านยังไม่ซื่อสัตย์ใน เงินทอง อธรรมแล้ว ใครจะมอบของเที่ยงแท้ให้แก่ท่าน?

¹¹ จุด Dagesh เป็นจุดวงกลมขนาดเล็ก ใช้เติมลงตรงกลางตัวอักษรฮีบรู-อารามิค เพื่อบ่งบอกลักษณะพิเศษของอักษรตัวดังกล่าว โดยในกรณีนี้เป็นการบ่งบอกว่าอักษร **๖** จะต้องออกเสียงเป็นเสียงกักพ่นลม [p^h] และหากไม่มีจุดดังกล่าว อักษรนี้จะออกเสียงเป็นเสียงเสียดแทรก [f]

ลก. 16:13	οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνὸς ἀνέξεται, καὶ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ <u>μαμωνᾷ</u> .	一个仆人不能事奉两个 主。不是恶这个爱那个， 就是重这个轻那个。 你们不能又事奉神，又 事奉 <u>玛门</u> 。	ไม่มีผู้ใดเป็นข้าสองเจ้า บ่าวสองนายได้ เพราะจะเกลียดชังนายคนหนึ่งและจะรัก นายอีกคนหนึ่ง หรือจะนับถือนายคนหนึ่ง และจะดูหมิ่นนายอีกคนหนึ่ง ท่านจะรับ ใช้พระเจ้าและ <u>เงินทอง</u> พร้อมกันไม่ได้”
--------------	--	--	---

คำว่า μαμωνᾷς เป็นคำทับศัพท์จากภาษาอารามะคคำว่า ܡܚܡܢܐ [ma:mo:na:] หมายถึง “สิ่งที่วางใจ” ซึ่งเชื่อมโยงถึงคำกริยา ܡܚܢ [ʔa:man] (วางใจ-trust) ซึ่งทำให้ความหมายดั้งเดิมซึ่งหมายถึงสิ่งใด ๆ ก็ตามที่มนุษย์ไว้วางใจ และหวังจะพึ่งพา ในเชิงรูปธรรมอาจหมายถึงทรัพย์สิน สิ่งของ เงินทอง ในเชิงนามธรรมอาจหมายถึงความสัมพันธ์ ความรู้ ความสามารถ สิ่งทั้งปวงที่มนุษย์วางใจและพึ่งพาจนถึงขั้นยอมทำทุกอย่างเพื่อแลกกับสิ่งนั้น ในบริบทของพระคัมภีร์ ข้อเหล่านี้มีความหมายที่เจาะจงว่า “ทรัพย์สินเงินทอง” ซึ่งช่วยให้เห็นภาพชัดเจนว่ามนุษย์จะเลือกพระเจ้าและเงินทอง (สิ่งอื่นที่มนุษย์วางใจ) พร้อมกันไม่ได้

การแปลคำว่า μαμωνᾷς ในฉบับแปลภาษาจีนนั้นว่ามีรูปแบบที่น่าสนใจ จากการปรากฏทั้งสิ้น 4 ครั้งของคำนี้ ในต้นฉบับภาษากรีก ภาษาจีนเลือกที่จะแปลโดยถ่ายทอดเสียง 2 ครั้ง (1 ครั้งมีการเพิ่มการอธิบายความหมาย) และแปลความหมาย 2 ครั้ง โดยการแปลแบบถ่ายทอดเสียงว่า 玛门 พร้อมทั้งระบุความหมายเพิ่มเติมเอง โดยที่ต้นฉบับภาษากรีกไม่ปรากฏการระบุความหมายนี้ พบใน มธ.6:24 โดยระบุความหมายในวงเล็บว่า 玛门是财利的意思 (หมาเหมิน แปลว่า เงินทองและผลประโยชน์-mamon means wealth) นอกจากข้อนี้แล้ว ไม่มีการอธิบายความหมายของการถ่ายทอดเสียง 玛门 อีกเลย การอธิบายความหมายนี้อาจอธิบายเพียงครั้งแรกที่คำปรากฏเป็นพอ

การแปลความหมายโดยไม่มีการถ่ายทอดเสียงปรากฏ 2 ครั้ง ในพระธรรม ลก.16:9 และ ลก.16:11 เลือกใช้วิธีการแปลความหมาย เนื่องจากบริบทที่เชื่อมต่อกันคือ ลก.16:13 ได้แปลแบบถ่ายทอดเสียงไว้แล้ว (มีการอธิบายความหมายไปแล้ว ใน มธ.6:24) ในบริบทของ 2 ข้อนี้จึงไม่มีความจำเป็นที่จะแปลถ่ายทอดเสียงให้ซับซ้อน และเลือกจะใช้วิธีการแปลตามความหมายลงไปโดยตรง

6.4 Μαὶν ἄθα

Μαὶν ἄθα คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 1 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม 1คร.16:22 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการแปลคำว่า Μαὶν ἄθα

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
1คร. 16:22	εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἕτω ἀνάθεμα. <u>Μαὶν ἄθα</u> .	若有人不爱主、这人可 诅可咒。 <u>主必要来</u> 。	ถ้าใครไม่รักองค์พระผู้เป็นเจ้า ก็ขอให้คน นั้นเป็นที่แช่งสาป <u>ขององค์พระผู้เป็นเจ้า</u> <u>เสด็จมาเกิด</u>

คำว่า **Μαράν ἄθα** เป็นคำภาษาอาราเมคที่ปรากฏออกมาท่ามกลางบริบทภาษากรีก โดยไม่มีคำอธิบายความหมายในภาษากรีก การแปลคำนี้จึงจำเป็นต้องค้นหาที่มาของคำจากภาษาอาราเมค ทั้งนี้ คำว่า **Μαράν ἄθα** เป็น 2 คำที่แยกกันคือ **Μαράν** และ **ἄθα** ซึ่งจะพิจารณาที่มาของคำทีละคำ ดังนี้

คำว่า **Μαράν** มาจากคำภาษาอาราเมคว่า **ܡܪܐ [ma:re:]** (เจ้านาย-lord) แล้วเติมคำสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ **ܢܐ [na:]** (ของพวกเรา-our/of us) ลงที่ท้ายคำ กลายเป็น **ܡܪܐܢܐ [ma:ra:na:]** (เจ้านายของพวกเรา-our lord) ซึ่งในกรณีนี้หมายความว่าถึงพระเจ้า จึงอาจต้องแปลโดยใช้คำว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าของเรา”

คำว่า **ἄθα** มาจากคำภาษาอาราเมคว่า **ܐܬܐ [ʔaθa:]** (มา-come)

เมื่อนำทั้งสองคำมารวมกันจะได้ความหมายว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าของเรา(เสด็จ)มา” และในส่วนของกรณียกเสียงในภาษากรีกนั้น พบว่ามีการละสระท้ายพยางค์ของคำว่า **ܡܪܐܢܐ [ma:ra:na:]** ไป โดยกรณียกเสียงมาเพียง **Μαράν** เท่านั้น เนื่องจากคำถัดไปขึ้นต้นด้วยสระเดียวกันจึงเกิดการตัดเสียงขึ้น

การปรากฏของคำภาษาอาราเมคคูนี้น่าทึ่งกลางบริบทภาษากรีกนับว่าเป็นเรื่องแปลก บริบทข้างต้นของข้อพระคัมภีร์นี้เป็นการกำชับกลุ่มคริสเตียนยุคแรกว่า จดหมายฉบับนี้¹² เขียนโดยอัครทูตเปาโล และกล่าวในข้อนี้ว่า “ให้คนที่ไม่รักพระเจ้านั้นถูกข่มขู่” ก่อนจะยกคำภาษาอาราเมคซึ่งแปลว่า “พระเจ้าเสด็จมา” ขึ้นมา จากนั้นในข้อถัดไปก็กล่าวต่อไปในภาษากรีกว่า “ขอพระคุณของพระเยซูองค์พระผู้เป็นเจ้าสถิตกับท่านทั้งหลาย ความรักของข้าพเจ้าอยู่กับพวกท่านทุกคนในพระเยซูคริสต์” (1คร.16:23-24) เป็นไปได้ว่าข้อความภาษาอาราเมค **Μαράν ἄθα** อาจแทรกลงมาในจุดนี้ เพื่อย้ำเตือนความสำคัญในความเชื่อและการปฏิบัติตนของคริสเตียนอย่างเหมาะสมในเรื่องของความรัก ซึ่งถือเป็นบัญญัติสำคัญที่สุดตามที่พระเยซูได้สอนไว้¹³

การแปลคำว่า **Μαράν ἄθα** ของฉบับแปลภาษาจีนก็มีรูปแบบการแปลที่แตกต่างจากการแปลคำภาษาอาราเมคอื่น ๆ ที่ปรากฏในพันธสัญญาใหม่ โดยคำนี้ไม่มีการกรณียกเสียง แต่เป็นการแปลความหมายออกมาโดยไม่เหลือลักษณะให้สับสนได้เลยว่าคำนี้ในต้นฉบับภาษากรีกนั้นใช้วิธีการกรณียกเสียงมาจากภาษาอาราเมค อย่างไรก็ตาม ความหมายที่แปลว่า 主必来 ก็ยังไม่สอดคล้องกับความหมายในภาษาอาราเมคว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าเสด็จมา” นัก คำว่า 必要 เป็นคำวิเศษณ์หมายถึง “จำเป็นต้อง.../จะต้อง...” ดังนั้น 主必要来 จึงแปลว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าจะต้องเสด็จมาแน่” ซึ่งเกินความจากความหมายภาษาอาราเมค และเมื่อตรวจสอบกับพระคัมภีร์ภาษาอังกฤษฉบับคิงเจมส์ซึ่งใช้เป็นต้นฉบับสำหรับเปรียบเทียบในภาษาอังกฤษ รวมถึงฉบับ English Revised Version ด้วย พบว่าฉบับภาษาอังกฤษเหล่านี้ล้วนกรณียกเสียงคำว่า **Μαράν ἄθα** เป็นคำว่า Maranatha ทั้งสิ้น เช่นนี้จึงสรุปได้เพียงว่า ฉบับแปลภาษาจีนมีการวิเคราะห์ความหมายคำว่า **Μαράν ἄθα** และเลือกที่จะแปลคำนี้ออกมาโดยความหมายและละการกรณียกเสียงไปโดยสิ้นเชิง นับว่าเป็นกรณีที่ไม่ปกติสำหรับการแปลคำภาษาอาราเมคที่พบในพันธสัญญาใหม่ของพระคัมภีร์ฉบับแปลภาษาจีน อย่างไรก็ตาม มีวลีที่หมายถึง “พระเจ้าเสด็จมา” ปรากฏในพระธรรมวิวรณ์ 22:20 ความว่า “พระองค์ผู้ทรงเป็นพยานในเหตุการณ์เหล่านี้ตรัสว่า “เราจะมาในเร็ว ๆ นี้ แน่นนอน” อาเมน พระเยซูองค์พระผู้เป็นเจ้า เสด็จมาเถิด” ซึ่งมีข้อความในต้นฉบับภาษากรีกว่า **λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, ναί, ἔρχομαι ταχύ. ἀμήν. Ναί ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.** ซึ่งแปลตามตัวได้ว่า “ใช่แล้ว มาเถิด องค์พระผู้

¹² พระธรรมในพันธสัญญาใหม่ โดยเฉพาะหมวดจดหมายฝากของเปาโลและจดหมายฝากอื่น ๆ เดิมทีเป็นจดหมายที่พวกอัครสาวกของพระเยซูเขียนถึงชุมชนคริสเตียนในที่ต่าง ๆ เพื่อสั่งสอนหลักการทางศาสนา รวมถึงตักเตือนสิ่งต่าง ๆ พระธรรม 1 โครินธ์นี้เป็นจดหมายฉบับแรกที่ส่งไปยังเมืองโครินธ์ ภายหลังจึงมีการรวบรวมและจัดเป็นสารบบพระคัมภีร์ขึ้น

¹³ มีผู้เชี่ยวชาญบัญญัติคนหนึ่งในพวกเราถามทดสอบพระองค์ว่า “ท่านอาจารย์ ในธรรมบัญญัตินั้น พระบัญญัติข้อไหนสำคัญที่สุด?” พระเยซูทรงตอบเขาว่า “จงรักองค์พระผู้เป็นเจ้าของท่านด้วยสุดใจของท่านด้วยสุดจิตของท่าน และด้วยสุดความคิดของท่าน นั่นแหละเป็นพระบัญญัติข้อสำคัญอันดับแรก” (มธ.22:35-38)

เป็นเจ้าเจ้าข้า พระเยซูเจ้า-Yes come, Lord Jesus” ซึ่งคาดว่า ἔρχου, Κύριε เป็นคำแปลตามความหมายของ Μαράν ἅθα และเมื่อพิจารณาจากบริบทรอบด้านของคำนี้ พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน ประการแรก วลีนี้ปรากฏอยู่ในส่วนท้ายสุดของพระธรรมทั้งสองเล่ม คือทั้งใน 1 โครินธ์ และในวิวรณ์ ประการที่สอง บริบทด้านหน้าก่อนที่จะปรากฏคำว่า “พระเจ้าเสด็จมา” นั้น จะมีการกำชับคำสั่งที่หนักแน่นจริงจังในลักษณะของคำแช่ง และประการที่สาม บริบทที่ตามมาด้านหลังเป็นการให้คำหนุนใจว่า “พระคุณของพระเจ้าอยู่กับท่านผู้อ่าน” ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบบริบทของพระธรรม 1คร16:21-24 และ วว22:18-21

	1โครินธ์ บทที่ 16 ข้อ 21-24	วิวรณ์ บทที่ 22 ข้อ 18-21
คำกำชับด้านหน้า	คำทักทายนี้เป็นลายมือของข้าพเจ้าเปาโล ถ้าใครไม่รักองค์พระผู้เป็นเจ้า ก็ขอให้คนนั้นเป็นที่แช่งสาป	ข้าพเจ้าเตือนทุกคนที่ได้ยินคำพยากรณ์ในหนังสือนี้ว่า ถ้าใครเพิ่มเติมสิ่งใดเข้าไปในหนังสือนี้ พระเจ้าก็จะทรงเพิ่มเติมภัยพิบัติที่เขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้แก่คนนั้น และถ้าใครตัดถ้อยคำอะไรออกจากหนังสือพยากรณ์นี้ พระเจ้าก็จะทรงตัดส่วนแบ่งของเขาที่มีอยู่ในต้นไม้แห่งชีวิตและในนครบริสุทธิ ตามที่เขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้ไปเสีย
“พระเจ้าเสด็จมา”	我保罗亲笔问安。若有人不爱主，这人可诅可咒。	我向一切听见这书上预言的作见证，若有人在这预言上加添甚么，神必将写在这书上的灾祸加在他身上，这书上的预言，若有人删去甚么，神必从这书上所写的生命树，和圣城，删去他的分。
	<u>ของคพระผู้เป็นเจ้าเสด็จมาเกิด</u> <u>主必要来。</u>	พระองค์ผู้ทรงเป็นพยานในเหตุการณ์เหล่านี้ตรัสว่า “เราจะมาในเร็ว ๆ นี้แน่นอน” อาเมน <u>พระเยซุสองค์พระผู้เป็นเจ้า เชิญเสด็จมาเกิด</u> 证明这事的说，是了。我必快来。阿们。 <u>主耶稣阿，我愿你来。</u>
คำหนุนใจด้านหลัง	ขอพระคุณของพระเยซุสองค์พระผู้เป็นเจ้าสถิตกับท่านทั้งหลาย ความรักของข้าพเจ้าอยู่กับพวกท่านทุกคนในพระเยซูคริสต์	ขอพระคุณของพระเยซุสองค์พระผู้เป็นเจ้า จงอยู่กับทุกคนเถิด อาเมน
	愿主耶稣基督的恩，常与你们众人同在。我在基督耶稣里的爱，与你们众人同在。阿们。	愿主耶稣的恩惠、常与众圣徒同在。阿们。

ด้วยลักษณะร่วมของพระธรรมทั้งสองเล่มนี้ เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าฉบับแปลภาษาจีนนั้นอ้างอิงคำแปลของคำว่า Μαράν ἅθα มาจาก ἔρχου, Κύριε ซึ่งจะอธิบายความหมายที่คลาดเคลื่อนจากความหมายในภาษาอารามะ ที่ควรจะแปลว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าของเรา” (มีสรรพนามพหูพจน์ที่ใช้แสดงความเป็นเจ้าของ) มาเป็นเพียง “องค์พระผู้เป็นเจ้าจะเสด็จมาแน่” (ขาดสรรพนามพหูพจน์ที่ใช้แสดงความเป็นเจ้าของ) ได้อย่างสมเหตุสมผล

6.5 ῥακά

ῥακά คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 1 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม มธ.5:22 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการแปลคำว่า ῥακά

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
มธ. 5:22	ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰς τὴν κρίσιν· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, <u>ῥακά</u> , ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.	只是我告诉你们，凡向弟兄动怒的，难免受审判。凡骂弟兄是 <u>拉加的</u> ，难免公会的审断。凡骂弟兄是魔利的，难免地狱的火。	แต่เราบอกพวกท่านว่า ใครโกรธพี่น้องของตน คนนั้นจะต้องถูกพิพากษา ถ้าใครพูดกับพี่น้อง <u>อย่างเหยียดหยาม</u> คนนั้นจะต้องถูกนำไปยังศาลสูงให้พิพากษา และถ้าใครพูดว่า ‘อ้ายโง่’ คนนั้นจะมีโทษถึงไฟนรก

คำว่า ῥακά ปรากฏท่ามกลางบริบทภาษากรีกโดยไม่มีคำอธิบายความหมายใด ๆ ทั้งสิ้น การคาดเดาความหมายคำนี้ทำได้เพียงพิจารณาความหมายของบริบทภาษากรีกโดยรอบ ซึ่งจะพบว่าบริบทนี้นำเสนอการกระทำและผลของการกระทำ 3 เหตุการณ์ ได้แก่ 1. การโกรธ-ผลของการโกรธ 2. การเรียกพี่น้องว่า ῥακά-ผลของการเรียกนั้น 3. การเรียกพี่น้องว่า Μωρέ-ผลของการเรียกนั้น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

คำว่า ὁ ὀργιζόμενος (คนที่โกรธ-the angry ones) และผลจากความโกรธนั้นก็คือ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει (ต้องโทษโดยไปยังการตัดสิน-will be punished in a judging)

คำว่า ῥακά (ละไว้ในกรณีที่ไม่ทราบความหมาย) และผลคือ ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ (ต้องโทษโดยจะต้องไปยังศาล-will be punished in Sanhedrin¹⁴)

คำว่า Μωρέ (โง่เง่า-fool) มีผลคือ ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. (ต้องโทษโดยจะเข้าไปในนรกแห่งไฟ-will be punished into the hell of the fire)

จากบริบทของผลการกระทำที่ไปในทิศทางเดียวกันและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ (ตัดสินธรรมดา-ขึ้นศาล-ตกนรก) ทำให้คาดเดาความหมายของ ῥακά ว่าควรจะอยู่ในกลุ่มความหมายที่เกี่ยวข้องกับการโกรธ การสบถคำ โดยจะต้องอยู่ในระดับที่มากกว่าการโกรธทั่วไปแต่น้อยกว่าการจะด่าออกมาว่า “โง่” อาจสันนิษฐานได้ว่า ῥακά เป็นคำสบถเวลาโกรธ มีความหมายอยู่ในกลุ่มที่ใกล้เคียงกับ Μωρέ ซึ่งเมื่อพิจารณาที่มาของคำในภาษาอาราเมค จะพบว่า ῥακά เป็นการถ่ายทอดเสียงคำภาษาอาราเมคว่า 𐤓𐤕𐤕 โดยคำนี้มีความหมายว่า “ว่างเปล่า/ไม่มีความคิด” และถูกระบุว่าเป็นคำที่ชาวยิวใช้ต่อกันในช่วงศตวรรษที่ 1 (Thayer, 1889, p. 561) ด้วยเหตุนี้จึงสามารถสรุปความหมายของคำว่า ῥακά ได้ อย่างไรก็ตาม ฉบับแปลภาษาจีนเลือกใช้

¹⁴ συνεδρίῳ Sanhedrin แปลตามตัวอักษรได้ว่า “นั่งร่วมกัน” เป็นชื่อสภาผู้นำชาวยิวในเยรูซาเล็ม ทำหน้าที่เป็นเหมือนศาลตัดสินคดีต่าง ๆ ในสังคมชาวยิว

วิธีที่ง่ายตายกว่านั้น เมื่อพบว่าต้นฉบับภาษากรีกถ่ายทอดเสียงไว้โดยไม่มีคำอธิบายความหมาย ภาษาจีนก็เลือกที่จะถ่ายทอดเสียงมาอีกต่อหนึ่งโดยไม่ใส่คำอธิบายเช่นกัน¹⁵

ระบบเสียงภาษาจีนที่ใช้ถ่ายทอดเสียงชื่อเฉพาะต่าง ๆ ในพระคัมภีร์ พบว่าเป็นระบบเสียงภาษาจีนยุคใกล้ที่มีความแตกต่างจากระบบเสียงภาษาจีนปัจจุบัน สังเกตได้จากการถ่ายทอดเสียงคำว่า ῥακά เป็น 拉加 ซึ่งหากอ้างอิงเสียงภาษาจีนปัจจุบันควรจะอ่านคำว่า [la⁵⁵teia⁵⁵] ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับเสียงในภาษากรีก

6.6 σαβαθανί

σαβαθανί คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 2 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม มธ.27:46 และ มก.15:34 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการแปลคำว่า σαβαθανί

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
มธ. 27:46	περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἠλί, Ἠλί, λαμὰ <u>σαβαθανί</u> ; τοῦτ' ἔστι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;	约在申初，耶稣大声喊着说：以利，以利，拉马撒巴各大尼。就是说，我的神，我的神，为甚么离弃我。	พอเวลาประมาณบ่ายสามโมง พระเยซูทรงร้องเสียงดังว่า “เอลี เอลี ลามา สะบักธานี” แปลว่า “พระเจ้าของข้าพระองค์ พระเจ้าของข้าพระองค์ ทำไมพระองค์ทรงทอดทิ้งข้าพระองค์เสีย?”
มก. 15:34	καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωὶ Ἐλωὶ, λαμμὰ <u>σαβαθανί</u> ; ὃ ἐστι μεθερμηνευόμενον, Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;	申初的时候，耶稣大声喊着说：以罗伊，以罗伊，拉马撒巴各大尼。翻出来，就是我的神，我的神，为甚么离弃我。	พอถึงบ่ายสามโมง พระเยซูก็ทรงร้องเสียงดังว่า “เอโลอี เอโลอี ลามา สะบักธานี” แปลว่า “พระเจ้าของข้าพระองค์ พระเจ้าของข้าพระองค์ ทำไมพระองค์ทรงทอดทิ้งข้าพระองค์?”

คำว่า σαβαθανί ปรากฏท่ามกลางบริบทภาษากรีกของพันธสัญญาใหม่ในรูปของกลุ่มคำ โดยมีคำอื่น ๆ ปรากฏร่วมด้วย ได้แก่ Ἠλί Ἠλί λαμὰ (ในมัทธิว) และคำว่า Ἐλωὶ Ἐλωὶ λαμμὰ (ในมาระโก) ซึ่งทั้งสองวลีนี้มีความหมายเดียวกันคือ “พระเจ้าของข้าพระองค์ พระเจ้าของข้าพระองค์ ทำไม...” ซึ่งความแตกต่างในด้านการสะกดนั้นอาจมีที่มาจาก การอ้างอิงต้นฉบับพระคัมภีร์ที่แตกต่างกัน เป็นที่ทราบกันว่าข้อความนี้เป็นข้อความที่คัดลอกมาจากพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมในพระธรรมสดุดี 22:1ก ซึ่งมีเนื้อความว่า “พระเจ้าข้า พระเจ้าข้า ไฉนทรงทอดทิ้งข้าพระองค์เสีย?...” ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อความในต้นฉบับภาษาฮีบรูของพระธรรมสดุดี จะพบว่าข้อความในมัทธิวคือ Ἠλί Ἠλί λαμὰ มีความสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาฮีบรูมากกว่าข้อความในมาระโก ดังนี้ מָלִיךְ מָלִיךְ לָמָּה לָמָּה [ʔe:li: ʔe:li: la:ma: ʕazavtʰa:ni:] ซึ่งการถ่ายทอดเสียงในมัทธิวสอดคล้องโดยตรง อย่างไรก็ตาม มัทธิวกมีการเปลี่ยนคำสุดท้ายให้เป็นภาษาอารามะคแทนที่จะเป็นภาษาฮีบรู คือเปลี่ยนเป็น σαβαθανί ซึ่งคำภาษาอารามะคคือ ܣܒܐܬܐܢܝ [ʃəvaqtʰani:] ในส่วนของมาระโกนั้นมีการสะกด

¹⁵ กรณีนี้เกิดขึ้นกับคำว่า Μωρέ เช่นกัน ที่ภาษาจีนเลือกที่จะถ่ายทอดเสียงเป็น 摩利 โดยไม่ระบุความหมาย อย่างไรก็ตาม คำว่า Μωρέ ไม่ใช่คำภาษาอารามะค แต่เป็นคำภาษากรีกอยู่แล้ว

ที่แตกต่างออกไป 'Ελωὶ ควรจะเป็นคำว่า ἡ ἐλωὶς [ʔelo:hi:] ในภาษาฮีบรูมากกว่า ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับ ἡ ἐλωὶς [ʔe:li:] แปลว่า “พระเจ้าของฉัน” ส่วนการสะกด λαμμά ในมาระโกนั้นควรจะเป็นคำว่า ἡ λαμμά [la:mma:] ในภาษาฮีบรู ซึ่งแตกต่างกันเพียงการซ้ำอักษรเท่านั้น แต่มาระโกก็เลือกที่จะเปลี่ยนคำสุดท้ายเป็นคำภาษาอาราเมคเช่นกัน

สำหรับฉบับแปลภาษาจีนนั้น พบว่าแปลคำนี้โดยการถ่ายทอดเสียงเป็น 撒巴各大尼 ทั้ง 2 จุด เป็นการถ่ายทอดเสียงที่มาจากภาษาอาราเมคที่อยู่ในรูปการถ่ายทอดเสียงด้วยอักษรกรีก และแปลคำอธิบายตามต้นฉบับภาษากรีก με ἐγκατέλειπες (คุณทอดทิ้งฉัน-you leaved me) โดยแปลเป็นคำว่า 离弃我 (ทอดทิ้งห่างไปจากฉัน-abandon me) การแปลคำนี้จึงเป็นการถ่ายทอดเสียงคำภาษาอาราเมคและแปลความหมายตามต้นฉบับภาษากรีกอธิบายไว้

6.7 Ταλιθα κοῦμι

Ταλιθα κοῦμι คำนี้ปรากฏทั้งสิ้น 1 ครั้งตลอดพันธสัญญาใหม่ทั้งเล่ม โดยปรากฏในพระธรรม มก.5:41 ซึ่งในต้นฉบับภาษากรีกและฉบับแปลภาษาจีนมีข้อความดังนี้

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบการแปลคำว่า Ταλιθα κοῦμι

	ภาษากรีก	ภาษาจีน	ภาษาไทย
มก. 5:41	καὶ κρατῆσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, <u>Ταλιθα, κοῦμι</u> · ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω ἔγειραι.	就拉着孩子的手，对他说， <u>大利大古米</u> 。（翻出来，就是说，闺女，我吩咐你起来。）	พระองค์ทรงจับมือของเด็กหญิงผู้นั้นตรัสว่า “ <u>ทาลิธา คูม</u> ” แปลว่า “เด็กหญิงเอ๋ย จงลุกขึ้นเถิด”

แท้จริงแล้วคำว่า Ταλιθα κοῦμι นี้เป็นคำ 2 คำที่แยกจากกันโดยสิ้นเชิง เพียงแต่ปรากฏอยู่ร่วมกันในบริบทเดียวกันเท่านั้น

คำว่า Ταλιθα มาจากคำภาษาอาราเมคว่า ܬܠܝܬܐ [tʰaljəθa:] ซึ่งแปลว่า “ผู้หญิงวัยเด็ก/เด็กสาว” ซึ่งเป็นคำเพศหญิงสำหรับคำนามเพศชายคือ ܬܠܝܬܐ [tʰalja:] ซึ่งแปลว่า “ผู้ชายวัยเด็ก/เด็กหนุ่ม” ซึ่งต้นฉบับภาษากรีกมีการระบุความหมายให้ว่า Τὸ κοράσιον (เด็กผู้หญิงตัวเล็ก-the little girl) สำหรับฉบับภาษาจีนคำนี้ถูกแปลโดยการถ่ายทอดเสียงเป็น 大利大 ซึ่งพบว่าการถ่ายทอดเสียงนี้ไม่มีการจำแนกความแตกต่างระหว่างอักษร T และอักษร θ โดยถ่ายทอดเสียงอักษรทั้งสองตัวให้อยู่ในรูปอักษร 大 ทั้งสิ้น และแปลความหมายว่า 闺女 ซึ่งแปลว่า “เด็กหญิง” หรือ “หญิงที่ยังไม่แต่งงาน” และยังใช้เป็นคำเรียกสำหรับผู้ที่ยาวมากกว่าในการเรียกผู้น้อยเพศหญิงด้วยความเอ็นดูด้วยเช่นกัน

สำหรับคำว่า κοῦμι มาจากคำภาษาอาราเมคว่า ܩܘܡ [qu:m] ซึ่งในการใช้งานในบริบทนี้ น่าจะมีการสะกดจริงว่า ܩܘܡܐ [qu:mi:] จึงมีการถ่ายทอดเสียงเข้าสู่ภาษากรีกโดยมีการสะกด ༀ อยู่ท้ายพยางค์ด้วย¹⁶ ซึ่งคำนี้ยังปรากฏในพันธสัญญา

¹⁶ ในกรณีนี้มีความแตกต่างในต้นฉบับภาษากรีกหลายชิ้น (NA28 และ UBS GNT5) ซึ่งต้นฉบับส่วนใหญ่ระบุว่า คำนี้ถูกถ่ายทอดเสียงมาเป็น κοῦμι ซึ่งเป็นรากคำมาจาก ܩܘܡ [qu:m] อย่างไรก็ตาม ความสอดคล้องกับความหมายและการถ่ายทอดเสียงต่อในฉบับแปลภาษาจีน ทำให้ทราบได้ว่าฉบับแปลภาษาจีนฉบับนี้ใช้ต้นฉบับภาษากรีกจากฉบับ Textus Receptus จริง และคงการถ่ายทอดเสียงรวมถึงการอธิบายความหมายไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งจะแตกต่างจากฉบับภาษาไทยซึ่งแปลจากต้นฉบับภาษากรีกของสมาคมพระคริสตธรรมสากล จึงมีรายละเอียดในการถ่ายทอดเสียงและการอธิบายความหมายที่ต่างกันเล็กน้อย

เนื่องด้วยการตีความวลีที่ว่า σοὶ λέγω (เราพูดกับเจ้า-I speak to you) นับเป็นส่วนหนึ่งในสิ่งที่พระเยซูได้พูดกับเด็กหญิง ความหมายดั้งเดิมตามข้อความภาษาอารามะคจึงเพิ่มความหมายขึ้นในคำอธิบายภาษากรีกและในฉบับแปลภาษาจีน ซึ่งหากภาษาจีนจะแปลข้อความนี้ให้ตรงตามความหมายของคำภาษาอารามะค อาจจะต้องลดทอนวลี 我吩咐你 (เราสั่งเจ้า) ออกไป และแปลเป็นการที่พระเยซูเรียกเด็กหญิงนั้น แล้วออกคำสั่งให้ลุกขึ้นเลยในทันที เช่น 闺女，起来吧。(เด็กหญิงเอ๋ย จงลุกขึ้นเถิด)

7. สรุป

การแปลคำภาษาอารามะคท่ามกลางบริบทภาษากรีกของพันธสัญญาใหม่ให้เป็นภาษาจีนนั้น มีรูปแบบการแปลทั้งสิ้น 4 รูปแบบ ได้แก่ การแปลแบบถ่ายทอดเสียงและอธิบายความหมายตามต้นฉบับภาษากรีก ตัวอย่างคำที่แปลในรูปแบบนี้คือ Αββα (อับบา-พระบิดา), Ἐφφαθά (เอฟฟาธา-จงเปิดออก), σαβαθάνι (สะบักธานี-ทอดทิ้งข้าพระองค์), Ταλιθα κουμι (ทาลิธา คูม-เด็กหญิงเอ๋ย จงลุกขึ้น) การแปลแบบถ่ายทอดเสียงโดยไม่อธิบายความหมายใด ๆ ตัวอย่างคำที่แปลในรูปแบบนี้คือ ῥακά (อย่างเหยียดหยาม) การแปลแบบถ่ายทอดเสียงและเพิ่มคำอธิบายความหมายซึ่งไม่ปรากฏในต้นฉบับภาษากรีก ตัวอย่างคำที่แปลในรูปแบบนี้คือ μαμωνᾱς (เงินทอง ทรัพย์สิน) การแปลโดยความหมายและไม่ถ่ายทอดเสียง ตัวอย่างคำที่แปลในรูปแบบนี้คือ Μαράν ἄθα (องค์พระผู้เป็นเจ้าเสด็จมา)

8. อภิปรายผล

รูปแบบการแปลที่หลากหลายสะท้อนให้เห็นว่าคณะผู้แปลมีมาตรฐานที่หลากหลายในการเลือกแปลและนำเสนอข้อความ ตามข้อสันนิษฐานในการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งคาดว่าเมื่อภาษาจีนเลือกที่จะแปลภาษาอารามะคซึ่งปรากฏทับซ้อนอยู่ในภาษากรีก (ในรูปของการถ่ายทอดเสียง) ภาษาจีนก็ควรเลือกการถ่ายทอดเสียงเช่นเดียวกัน เพื่อรักษาอัตลักษณ์ตามต้นฉบับภาษากรีกไว้ และจากผลการศึกษาที่พบรูปแบบการแปลแบบถ่ายทอดเสียงและอธิบายความหมายตามต้นฉบับภาษากรีกได้ยืนยันข้อสันนิษฐานของแนวทางการแปลนี้ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการแปลแบบอื่น ๆ ได้นำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ที่พบในกระบวนการแปลพระคัมภีร์

ในการทบทวนวรรณกรรมพบว่า คณะผู้แปลพระคัมภีร์ภาษาจีนฉบับยูเนี่ยนมีหลักการแปลคือการยึดความถูกต้องของเนื้อหาเป็นหลัก ซึ่งหลักการนี้ใช้ไม่ได้จริงเสมอไปในทุกบริบท การแปลความหมายโดยไม่ถ่ายทอดเสียงคำภาษาอารามะคทั้งที่ต้นฉบับภาษากรีกถ่ายทอดเสียงภาษาอารามะคไว้นั้นเป็นตัวอย่างที่หักล้างหลักการนี้ Μαράν ἄθα ควรจะถูกถ่ายทอดเสียงว่า 玛拉那大 หรือ 玛兰阿他 เพื่อตอบรับหลักการนี้ การที่คณะผู้แปลเลือกที่จะแปลความหมายคำนี้ออกมาว่า 主必马来 (องค์พระผู้เป็นเจ้าจะเสด็จมาแน่) ถึงแม้จะไม่สอดคล้องตามความหมายในภาษาอารามะคทั้งหมด แต่ภาพรวมก็ถือว่าเก็บความหมายของประธานและกริยา (พระเจ้า+มา) ได้ จึงถือว่าการแปลนี้มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจ

ความหมายของข้อความมากกว่าจะยึดถือความถูกต้องตามอย่างต้นฉบับ¹⁸ คำอื่น ๆ ที่มีการแปลความหมายทั้งที่ต้นฉบับกรีกไม่มีการอธิบายความหมายคือคำว่า $\mu\alpha\mu\omega\nu\tilde{\alpha}\varsigma$ ในกรณีนี้ยังพบการถ่ายทอดเสียงร่วมด้วย แต่การเพิ่มคำอธิบายความหมายนอกเหนือจากต้นฉบับก็เป็นการยึดหลักการแปลเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ มากกว่าจะเป็นหลักการแปลที่ยึดความถูกต้องเท่านั้น

ในอีกทางหนึ่ง คำว่า $\rho\alpha\kappa\acute{\alpha}$ สนับสนุนหลักการแปลแบบยึดความถูกต้องโดยไม่สนใจความเข้าใจของผู้อ่าน คำว่า 拉加 ใช้ในการถ่ายทอดเสียงเท่านั้น ไม่มีความหมายในภาษาจีนที่จะสื่อถึงความหมายว่า “โง่เขลา” ของ $\rho\alpha\kappa\acute{\alpha}$ ในภาษาอารามะได้เลย เช่นนี้จึงเป็นการยึดหลักความถูกต้องตามอย่างต้นฉบับ

การพิจารณาเลือกใช้หลักการแปลแบบใดกับข้อความใด ขึ้นอยู่กับมุมมองและเป้าหมายของคณะผู้แปล ในกรณีนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า คำว่า Μαρὰν ἄθα ที่ใช้การแปลความหมายเข้ามาแทนที่ มีความจำเป็นต่อผู้อ่านที่ควรทำความเข้าใจ เนื่องด้วยเป็นคำที่มีความหมายตึงาม เป็นส่วนหนึ่งของธรรมเนียมคาลังท้ายในคัมภีร์ทางศาสนา การแปลความหมายคำนี้เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งในการทำกิจกรรมทางศาสนา จึงมีประโยชน์กว่าการรักษาถ้อยคำภาษาเดิมที่ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เช่นเดียวกับคำว่า $\mu\alpha\mu\omega\nu\tilde{\alpha}\varsigma$ ที่เพิ่มคำอธิบายความหมายนอกเหนือจากต้นฉบับมา ทั้งยังมีการแปลด้วยความหมายปรากฏร่วมด้วย เนื่องด้วยคำนี้เป็นส่วนสำคัญหนึ่งของคำสอนคริสเตียน ที่ระบุว่ามนุษย์ไม่สามารถรับใช้พระเจ้าและเงินทอง (หรือความหมายตามภาษาอารามะว่า สิ่งใด ๆ ที่มนุษย์วางใจ) ไปพร้อมกันได้ การให้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านในเรื่องนี้จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านไม่หลงใหลมัวเมาไปกับเงินทอง แต่มีใจใฝ่อยู่ในทางธรรมของพระเจ้า ซึ่งในทางกลับกันนั้น คำว่า $\rho\alpha\kappa\acute{\alpha}$ เป็นคำพหูพจน์ ใช้ดูหมิ่นเหยียดหยาม คณะผู้แปลอาจมองว่าไม่มีความจำเป็นที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของคำนี้ จึงละความหมายของคำนี้ไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้อ่านใช้คำดังกล่าวไปพูดเหยียดหยามคนอื่น

ด้วยเหตุนี้ ข้อค้นพบในการวิจัยนี้คือสถานการณ์จริงของการแปลพระคัมภีร์ภาษาจีน ซึ่งหลักการแปลพระคัมภีร์ฉบับภาษาจีนนี้ไม่ได้ยึดหลักการใดเป็นหลักการแปลเพียงหลักเดียว แต่คณะผู้แปลได้พิจารณาถึงความเหมาะสมว่าบริบทจะใช้หลักการใด บริบทใดควรนำเสนอความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจ และบริบทใดควรละความหมายไว้จะดีต่อผู้อ่านมากกว่า ซึ่งนับว่าเป็นการแปลงงานทางศาสนาที่มีพัฒนาการเป็นอย่างมาก

9. ข้อเสนอแนะ

มีหน่วยคำอื่น ๆ อีกจำนวนหนึ่งที่มีรากคำและที่มาจากภาษาอารามะ เช่น คำว่า $\beta\alpha\rho$ ที่ปรากฏในชื่อบุคคลจำนวนมากในพระคัมภีร์ แท้จริงแล้วเป็นคำภาษาอารามะ ܒܪ [bar] แปลว่า “บุตรชาย” ซึ่งชื่อบุคคลเหล่านั้นล้วนถูกแปลแบบถ่ายทอดเสียงทั้งสิ้น ทั้งที่บางคำควรแปลโดยการระบุชื่อบิดา เช่น มธ. 16:17 มีคำว่า “ $\Sigma\acute{\iota}\mu\omega\nu \text{B}\acute{\alpha}\rho \text{I}\omega\nu\tilde{\alpha}$ ” ซึ่งควรแปลว่า “ซีโมน บุตรของโยนาห์” แต่ภาษาจีนเลือกที่จะแปลแบบถ่ายทอดเสียงทั้งหมดเป็น 西门巴约拿 ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนว่า $\text{B}\acute{\alpha}\rho \text{I}\omega\nu\tilde{\alpha}$ 巴约拿 เป็นชื่อเฉพาะอีกชื่อหนึ่ง (หรืออาจเป็นนามสกุล) ของซีโมน และชื่อเฉพาะอื่น ๆ ที่มีความหมายในภาษาอารามะ เช่น Κηφᾶς แปลว่า “ก้อนหิน” และ Βοανεργῆς แปลว่า “บุตรฟ้าร้อง” ในประเด็นเหล่านี้

¹⁸ ทั้งนี้ คำว่า Μαρὰν ἄθα น่าจะเป็นที่รู้จักและใช้งานกันแพร่หลายในสังคมคริสเตียนยุคแรกอยู่แล้ว พระคัมภีร์จึงไม่ได้แปลความหมายเอาไว้ แต่สำหรับผู้อ่านชาวจีนในยุคปัจจุบันไม่ได้รู้ภูมิหลังเกี่ยวกับคำนี้ จึงเป็นไปได้อย่างน่าแปลกภาษาจีนเลือกที่จะให้ความหมาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย การแปลความจึงสำคัญกว่าการถ่ายทอดเสียง

ยังสามารถศึกษาต่อจนถึงมุมมองการเปลี่ยนชื่อเฉพาะเหล่านี้ได้อีกมาก และจะเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในการยกร่างฉบับแปลพระคัมภีร์ภาษาไทยฉบับใหม่ในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- Admin_M. (2023). *Samnao dangdoem khong phra khamphi thuk khian khuen pen phasa arai* สำเนาตั้งเดิมของพระคัมภีร์ ถูกเขียนขึ้นเป็นภาษาอะไร [Which languages did the original manuscripts of the Bible was written?]. Thailand Bible Society. Retrieved May 16, 2024, from <https://thai.bible/blog/สำเนาตั้งเดิมของพระคัม/>
- Ezra Mothanaprakoon เอชรา โมทนาพระคุณ. (2005). *Tham khwam khaochai phasa Greek* ทำความเข้าใจภาษากรีก [Understanding Greek]. Kanok Bannasan.
- Kanokporn Numtong กนกพร นุ่มทอง. (2011). *Tamra kan plae phasa Thai pen phasa Chin* ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน [Thai-Chinese translation textbook] (2nd ed.). Confucious Institute of Kasetsart University.
- Natthasake Naksit & Chatuwit Keawsuwan ญัฐเสกข์ นาคสิทธิ์ และจตุวิทย์ แก้วสุวรรณ. (2022). Nuai siang aksorn mu Jian nai phasa Chin yukklai : Korani sueksa kan thaitot siang chak phasa Hebrew su phasa Chin nai phra khristham khamphi muat benchaban หน่วยเสียงอักษรหมู่ 見 ในภาษาจีนยุคใกล้ : กรณีศึกษาการถ่ายทอดเสียงจากภาษาฮีบรู สู่อักษรจีนในพระคริสตธรรมคัมภีร์หมวดเบญจบรรณ [The Jian group initial phoneme in Early-Mandarin : A case study from the Hebrew-Chinese transliteration of the Pentateuch Bible]. *Warasam aksornsat* วารสารอักษรศาสตร์ [Journal of Letters], 51(1), 26-44. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/256704>
- Sinchai Chaojaroenrat ศิปปชัย เชาว์เจริญรัตน์. (2007). *Samruat phra khamphi* สำรวจพระคัมภีร์ [Explore the Bible]. Church Education and Development.
- Thailand Bible Society สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (n.d.-1). *Phra khamphi Thai Chabap 1971* พระคัมภีร์ไทย ฉบับ 1971 [Thai Bible 1971]. YouVersion. Retrieved May 17, 2024, from <https://www.bible.com/th/audio-bible-app-versions/275-th71-thai-holy-bible-1971>
- Thailand Bible Society สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (n.d.-2). *Phra khamphi chabap mattrathan 2011* พระคัมภีร์ฉบับมาตรฐาน 2011 [Thai Standard Bible 2011]. YouVersion. Retrieved July 7, 2022, from <https://www.bible.com/th/versions/174-THSV11->

ภาษาต่างประเทศ

- Chinese Bible 中文圣经:和合本. (n.d.). *Heheben (1919)* 和合本 (1919) [Chinese Union Version (1919)]. Retrieved May 21, 2024, from <https://biblebento.com/cuvs/cuvs.html>
- Liu, J. 刘俊. (2008). Shengjing Fanyishi 圣经翻译史 [History of Bible translating]. *Jilinsheng jiaoyu xueyuan xuebao* 吉林省教育学院学报 [Journal of College of Education of Jilin], 24, 78-79.
- Scrivener, F. H. A. (n.d.). *Textus Receptus (Scrivener 1894) New Testament*. Textus Receptus Bibles. Retrieved May 21, 2024, from <https://textusreceptusbibles.com/Scrivener>
- Thayer, J. H. (1889). *Greek-English Lexicon of the New Testament*. American Book Company.

- Van Pelt, M. V. (2011). *Basics of Biblical Aramaic: Complete grammar, lexicon, and annotated text*. Zondervan.
- You, C. R. 尤垂然. (2019). <Heheben> jianzhi hefanyichelue (xia) 《和合本》简史和翻译策略（下） [A brief history and translation of “Chinese Union Version” (Part 2)]. Christian Weekly. Retrieved May 29, 2024, from <http://www.christianweekly.net/2019/ta2037780.htm>